

løsningsmodeller og ikke kan blive enige om den konkrete lovgivning, men det er vigtigt for mig, at vi er nået dertil i dag, for så tror jeg faktisk også, at vi med Justitsministeriets undersøgelser kan få ændret tingene og gerne inden alt for lang tid. Jeg må indrømme, at vi har en vis iver for, at der skal ske nogle ændringer på området.

Hermed sluttede forhandlingen, og forslagene overgik derefter til anden (for forslagene til folketingsbeslutnings vedkommende anden (sidste)) behandling.

Fjerde næstformand (Margrete Auken):

Jeg foreslår, at lovforslaget og forslagene til folketingsbeslutning henvises til Retsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg det som vedtaget. (*Ophold*). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

11) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 41:

Forslag til folketingsbeslutning om åbenhed om og øget parlamentarisk indflydelse på våbeneksportpolitikken.

Af Villy Søvndal (SF) m.fl.
(Fremsat 19/11 2002).

Forslaget sættes til forhandling.

Forhandling

Justitsministeren (Lene Espersen):

Beslutningsforslaget fra SF pålægger regeringen inden juni 2003 at etablere det nødvendige lovgrundlag for åbenhed om og øget parlamentarisk indflydelse på konkrete beslutninger om våbeneksport. Desuden ønskes det forbudt at eksportere våben, hvis man derved risikerer at forværre menneskerettighedssituationen i det pågældende land. I den forbindelse ønsker man at pålægge regeringen at arbejde for, at de nordiske lande sammen udarbejder en international konvention herom.

Lad mig straks slå fast, at jeg er helt enig med forslagsstillerne i de principielle tanker om åbenhed og international ansvarlighed, der ligger bag forslaget.

Åbenhed om udførsel af våben er således meget væsentlig for debatten om ansvarlighed i forbindelse med våbeneksport. Samtidig er åbenhed et meget vigtigt middel til at undgå mytedannelser om våbeneksportpolitikken. Også i det internationale samarbejde er åbenhed vigtig. Udvekslingen af oplysninger mellem landene er således af stor betydning ved vurderingen af konkrete ansøgninger om udførsel af våben til bestemte lande og områder.

Det er imidlertid min opfattelse, at vi, netop når det drejer sig om åbenhed, er nået meget langt de senere år såvel internationalt som på den hjemlige front.

I EU har vi et meget tæt samarbejde med de øvrige medlemslande. EU's adfærdskodeks for våbeneksport indeholder en række bestemmelser om, hvilke hensyn der skal tages ved vurderingen af, om eksporttilladelse skal gives. Dem kommer jeg tilbage til senere.

I tilknytning hertil er de enkelte medlemslande forpligtet til årlig at give en række oplysninger om deres våbeneksport. I den fjerde årlige rapport om anvendelsen af EU's adfærdskodeks for våbeneksport, der blev udgivet under det danske EU-formandskab, er der sket en væsentlig udvidelse af de statistiske oplysninger om medlemslandenes våbeneksport.

Hvor der før kun var summariske tal for hver geografisk region, oplyses nu antallet og værdien af medlemslandenes våbeneksporttilladelser til hvert enkelt modtagerland inden for regionerne, ligesom der gives oplysninger om det samlede antal afslag fra EU-landene til hvert enkelt modtagerland. Desuden er det angivet, hvilke kriterier i adfærdskodeksen medlemslandene har anført som begrundelse for afslaget.

Herhjemme har den øgede fokus på åbenhed også medført, at der i forhold til den tidligere rapport fra 1999 om udførsel af våben er foretaget betydelige udvidelser af det statistiske materiale i den rapport, som regeringen udsendte i efteråret 2002. Rapporten fra 2002, der vedrører udførsel i 2000 og 2001, indeholder således som noget nyt information om værdien af udførselstilladelser fordelt på modtagerland. Endvidere er der medtaget oplysning om, hvilken type slutbrugerprodukt der er tale om. Det er også nyt, at rapporten oplyser, hvilke virksomheder der har tilladelse til våbenproduktion, og hvilke der har fået tilladelse til udførsel af våben.

KL 16.30

Vi er således efter min opfattelse nået meget langt i arbejdet med offentliggørelse og oplys-

ninger. Jeg får da også vanskeligt ved at se, at der skulle være et reelt behov for en ordning som den, der lægges op til i beslutningsforslaget.

Hertil kommer, at det meget vel kan tænkes, at der vil være oplysninger og konkrete afgørelser, som vil være undtaget fra offentliggørelse efter reglerne om tavshedspligt. Jeg tænker her på hensyn til virksomhedens forretningsmæssige forhold.

Vi vil derfor meget let kunne stå i den situation, at vi ved at etablere en ordning som den foreslåede kommer til at bruge en masse ressourcer på noget, som reelt ikke giver et væsentlig højere oplysningsniveau. Det er derfor min opfattelse, at vi i stedet bør sætte kræfterne ind på at udbygge regeringens rapport og meget gerne i dialog med partierne. Det vil derfor være givtigt i dag og i den fortsatte behandling i Folketinget af beslutningsforslaget med en diskussion af, hvad det er for oplysninger, man synes der er behov for.

Samtidig vil jeg også lige minde om, at de almindelige regler om aktindsigt selvfølgelig finder anvendelse, ligesom Folketinget naturligvis også kan stille spørgsmål. Det er altså bestemt ikke sådan, at offentligheden og Folketinget ikke allerede i dag løbende kan følge med i udviklingen på våbenområdet.

Næste punkt i beslutningsforslaget er ønsket om at øge den parlamentariske indflydelse på våbeneksportpolitikken. Jeg forstår forslaget således, at man ønsker indført en model svarende til den svenske, hvor visse ansøgninger om våbeneksport forelægges for en rådgivende komité, der har parlamentarisk repræsentation, inden afgørelsen træffes.

Selv om vi i mange sammenhænge skeler meget kraftigt til, hvordan tingene gribes an på den anden side af Sundet, er der også situationer, hvor man vil sige, at vi er så forskellig fra svenskerne, at det er naturligt, at vi vælger vores egen måde at gøre tingene på. Netop når det drejer sig om våbeneksport, skal man være opmærksom på, at forholdene i Sverige adskiller sig væsentligt fra forholdene i Danmark.

I modsætning til Sverige har Danmark således alene en relativt begrænset forsvarsmaterielindustri. Til illustration heraf kan jeg oplyse, at man i Danmark i 2001 udstedte 150 tilladelser til eksport af forsvarsmateriel, mens svenskerne i samme år meddelte tilladelse i 577 tilfælde. Omset til kroner og øre har den danske eksport en værdi på omkring en halv mia. kr., mens den

svenske eksport har en værdi på omkring 18 mia. danske kroner. Hertil kommer, at dansk eksport af forsvarsmateriel som altovervejende hovedregel består af delkomponenter. Der er dermed ikke tale om eksport af færdigproducerede våben og våbensystemer, sådan som man ser det i Sverige.

Den svenske model afspejler således nogle helt andre forhold, og jeg synes derfor, det vil være ude af proportioner at sætte en tilsvarende ordning i værk her i landet.

Dermed naturligvis ikke være sagt, at der ikke skal være parlamentarisk kontrol med området. Men den ordning, vi har i dag, hvor Folketinget orienteres dels gennem fremsendelsen af regeringens rapport, dels ved afgivelse af den årlige indberetning, som efter krigsmaterielloven skal gives til Det Udenrigspolitiske Nævn, giver for mig at se et fuldt tilstrækkeligt grundlag til, at man fra Folketingets side kan holde snor i udviklingen.

Justitsministeriet giver desuden ved besvarelsen af spørgsmål fra udvalget og medlemmer af Folketinget oplysninger af både generel og konkret karakter om våbeneksporter. Der kan herudover selvfølgelig være situationer, hvor der er behov for her og nu at orientere de relevante udvalg i Folketinget om bestemte forhold. Og det er vi i de berørte ministerier naturligvis opmærksom på i den daglige administration af området.

Beslutningsforslaget pålægger endvidere regeringen at etablere det nødvendige lovgrundlag for at forbyde eksport af våben, fordi de kan forventes at bidrage til at forværre menneskerettighedssituationen eller have en destabiliserende virkning i det område, der eksporteres til.

Som jeg nævnte indledningsvis, kan jeg naturligvis kun have sympati for tanken om international ansvarlighed, men også her må jeg konstatere, at vi allerede har en ordning, der fuldt ud lever op til de krav, man kan stille på det punkt.

Den danske våbenlov indeholder således et principielt forbud mod udførsel. Justitsministeriet kan dog meddele tilladelse til udførsel i hvert enkelt tilfælde efter konkret vurdering af ansøgningen. Til brug herfor høres Udenrigsministeriet, som vurderer ansøgningen i lyset af dansk våbeneksportpolitik og kriterierne i EU's adfærdskodeks for våbeneksport.

EU's adfærdskodeks opstiller en række kriterier, der skal tages i betragtning ved vurderingen af ansøgning om udførseltilladelser. På den

måde sætter EU-landene en høj fælles standard på området, og der er intet til hinder for, at det enkelte land kan følge en mere restriktiv praksis.

Kriterium 2, 3 og 4 i adfærdskodeksen handler netop om respekten for menneskerettighederne i det endelige bestemmelsesland – den interne situation i det enkelte bestemmelsesland set som en funktion af spændinger eller væbnede konflikter og opretholdelsen af regional fred, sikkerhed og stabilitet.

Danmark fører på baggrund heraf en særdeles tilbageholdende politik med hensyn til våbeneksport. Hovedprincippet har således i en årrække været, at der ikke gives udførselstilladelse til lande, der er inddraget i krigsbegivenheder, eller til områder, hvor forholdene er så urolige eller ustabile, at de må befrygtes at udvikle sig til væbnede konflikter. Hertil kommer, at der naturligvis altid nægtes tilladelse til udførsel til lande omfattet af en våbenembargo vedtaget i FN, EU eller OSCE.

Kl. 16.35

Som et led i behandling af en ansøgning om udførselstilladelse hører Justitsministeriet Udenrigsministeriet, der foretager konkret vurdering af den enkelte ansøgning i lyset af principperne i dansk våbeneksportpolitik.

I relation til det sidste punkt i beslutningsforslaget, forslaget om, at de nordiske lande sammen udformer en international konvention og et globalt regelsæt for våbenhandel, kan jeg oplyse, at der ikke for tiden er internationale forhandlinger om at udforme en international konvention på området, men der er et voksende internationalt samarbejde, som sigter på større ansvarlighed i forbindelse med våbeneksport.

EU's adfærdskodeks for våbeneksport sætter således en høj fælles standard på området, og ud over at den naturligvis følges af Danmark, Sverige og Finland, er det værd at bemærke, at også Norge har tilsluttet sig, sådan at vi faktisk har en fælles ordening i Norden.

Kodeksen pålægger medlemsstaterne at gøre alt for at tilskynde andre våbeneksporterende stater til at tiltræde principperne i adfærdskodeksen. En lang række lande, herunder de ti lande, der i 2004 bliver medlemmer af EU, har således tilsluttet sig kodeksens principper og kriterier som grundlag for deres egne beslutninger om våbeneksport. Dette bidrager til at skabe et internationalt anerkendt normsæt for en ansvarlig våbeneksportpolitik.

Der foregår løbende overvejelser om udbygning af dette EU-samarbejde. Vi ønsker således

fra dansk side at arbejde for, at de lande, som tilslutter sig EU's adfærdskodeks, inviteres til at bidrage til den årlige rapport om våbenoverførsler, som afgives i medfør af adfærdskodeksen.

Det er regeringens klare holdning, at de bedste muligheder for at fremme udviklingen mod et globalt regelsæt for våbeneksport ligger i en yderligere udbygning af EU's adfærdskodeks og dets anvendelse af så mange tredjelande som muligt. Regeringen har således også under formandskabet betonet vigtigheden af dette arbejde.

Med andre ord kan regeringen ikke stemme for beslutningsforslaget.

(Kort bemærkning).

Per Kaalund (S):

Denne korte bemærkning skal blot gå på, at det undrer mig lidt, at ministeren ikke refererer til den behandling, der er foregået i Nordisk Råd af selvsamme forslag, men ministeren er sandsynligvis undskyldt, for det fremgår ikke af det forslag, der er fremsat af hr. Villy Søvndal, hr. Aage Frandsen og hr. Holger K. Nielsen, at det har været behandlet i Nordisk Råd.

Forslaget er fra ord til andet – godt nok oversat fra svensk til dansk – identisk med et forslag, der blev behandlet i Nordisk Råd ved sessionen i efteråret, hvor beslutningen i præsidiet blev, at Nordisk Råd ikke foretager sig noget i anledning af medlemsforslag om åbenhed og parlamentarisk indflydelse i våbeneksportpolitikken.

Nu har det senest været behandlet i december måned i præsidiet, og der er selvfølgelig en ekspeditionstid fra Udenrigsministeriets afdeling for nordiske anliggender og over til ressortministerierne, men det er altså min opfattelse, at det burde have stået i beslutningsforslaget, så ministeren kunne have taget hensyn til Nordisk Råds behandling af det.

(Kort bemærkning).

Justitsministeren (Lene Espersen):

Jeg er ikke bekendt med det forslag fra Nordisk Råd, og det er naturligvis klart, at såfremt det er en ordret gengivelse af det, der tidligere er diskuteret i Nordisk Råd, så kunne det måske have været relevant for behandlingen her i salen i dag, for at kvaliteten af behandlingen bliver så høj som muligt, at man havde gjort opmærksom på det i beslutningsforslaget. Vi vil naturligvis i det videre arbejde så være opmærksomme på, at denne her sag allerede har været drøftet i nor-

disk regi, og det må så indgå i udvalgets videre behandling af sagen.

(Kort bemærkning).

Villy Søvnald (SF):

Jeg vil gerne bekræfte hr. Per Kaalunds iagttagelse, nemlig at det her er inspireret af Nordisk Råd. Man kan selvfølgelig altid diskutere, om vi ikke skulle have skrevet det, men vi henter jo altid vores inspiration forskellige steder fra, så det er det.

Når vi bringer det videre, er det selvfølgelig, fordi vi synes, at det er et godt forslag og det er et vigtigt forslag, som vi så laver til vores eget forslag. Men som forbrugeroplysning: Det er en helt korrekt iagttagelse, og det har vi ikke forsøgt at lægge skjul på.

Kl. 16.40

Fjerde næstformand (Margrete Auken):

Så er det hr. Ulrik Kragh som ordfører.

Ulrik Kragh (V):

Danmark er med 10 års internationalt engagement i en fredsbevarende og fredsskabende indsats endelig ved at komme ud af tornerosesøvnens, som prægede fodnotefirserne. Den danske forsvarsvilje for dansk internationalt forsvarsengagement ligger på 92 pct. af alle danskere. Det er unikt. Verden har set, at lilleputlandet er krøbet ud af sit skjul. Vi tager et ansvar både sikkerhedspolitisk og via diplomatiet.

Erfaringer fra de sidste 10 år viser, at Danmark kan gøre en forskel, men de 10 år viser også, at det ikke alene kommer af billig portvin og slesk tale, men i høj grad af politisk vilje og konkret sikkerhedspolitisk opfølgning med soldater og militært isenkram.

Det er på tide, at erfaringerne fra dette internationale engagement breder sig til den danske venstrefløj, således at der opnås en mere realistisk indstilling til produktion og salg af våben. Militært isenkram er et uundværligt værktøj, når man skal forsvare sig selv eller alternativt stoppe tyranniske diktatorer, der træder menneskerettigheder under fode eller umotiveret angriber deres naboer.

Med denne erkendelse i bagehovedet skal debatten om dansk våbeneksport finde sit leje, altså også debatten om beslutningsforslag nr. B 41 om åbenhed og øget parlamentarisk indflydelse på våbeneksport. I Venstre finder vi, det er væsentligt med åbenhed og kontrol med våbeneksport. Der skal være faste rammer, som definerer,

hvem vi vil acceptere eksport til, samt hvordan et land mister dansk tillid, således at eksport ikke er acceptabelt.

Disse rammer har justitsministeren flot redegjort for i sit indlæg, og Venstre finder disse rammer gode og tilstrækkelige. Samtidig har regeringen fremlagt sin rapport, som beskriver den danske våbeneksport for 2000 og 2001. Der har været en række kommentarer til rapporten, som jeg er sikker på regeringen i sin gode vilje har lyttet til. Konklusionen for Venstres vedkommende er, at vi er meget tilfredse med niveauet for kontrol og åbenhed om dansk våbeneksport.

Derfor finder vi det i Venstre heller ikke nødvendigt at starte yderligere parlamentarisk kontrol af våbeneksporttilladelser, ligesom vi finder de eksisterende internationale våbeneksportaftaler, som Danmark har tilsluttet sig, fuldt dækkende.

Med disse bevæggrunde, jeg her har ridset op, kan Venstre ikke tilslutte sig det fremsatte beslutningsforslag om øget kontrol med våbeneksport.

Per Kaalund (S):

Socialdemokratiet er principielt enig i, at vi har så stor åbenhed og gennemsigtighed som muligt, transparens, som det hedder på nudansk. Det gælder både nationalt og internationalt, det vil sige landene imellem.

Vi føler, at Danmark har en ganske restriktiv politik på området. Det er jo i princippet forbudt at producere og eksportere våben, medmindre man får en tilladelse til dette. Samtidig skal man jo nok være opmærksom på, at flere af de produktioner, som foregår her i Danmark, og som der også gives tilladelse til, jo har en såkaldt dobbeltanvendelse. Det vil sige, at en given komponent, det kunne være en kikkert eller lignende, kan anvendes både militært og civilt.

Der udgives jo årlige rapporter over tilladelser, og jeg synes, det er nogle gode rapporter. Dels står der, hvad de går ud på, hvem det er, tilladelsen bliver givet til, altså hvilket firma, dels hvor eksporten i givet fald skal gå hen. Det vil sige, at både firmanavn, økonomi, anvendelse osv. fremgår af disse redegørelser.

I øvrigt synes jeg, man skal bemærke, som det også fremgik af ministerens tale, at Danmarks produktion på dette område er ganske lille, i størrelsesordenen 500 mio. kr. om året, samt hvilke lande vi eksporterer til. Det er nemlig kun

lande, som også Udenrigsministeriet kan sige god for.

Det internationale samarbejde er undergivet en lang række traktater på disse områder. Det gælder de nukleare våben, det gælder konventionelt, det gælder kemisk, biologisk osv. Og EU's adfærdskodeks er også et godt kodeks, og det bruges jo nu også af andre end EU-lande.

Problemet, som vi ser på hele det her område, er jo den illegale våbenhandel og våbensmugling, og det er der desværre en del af i dette land. Der har vi jo Europol, Interpol osv. til at medvirke til opklaring og bekæmpelse af disse kriminalitetsformer.

Så alt i alt er det, der foregår i Danmark på dette område, set fra vores side tilfredsstillende, herunder også hvad angår kontrol og parlamentarisk indseende med det. Men vi vil gerne tilføje, at kan udvalgsarbejdet vise, at der er yderligere mulighed for mere gennemsigtighed, for mere åbenhed, så er vi da også klar til at se på det og drøfte det.

Kl. 16.45

Men på det foreliggende grundlag indtager vi den samme stilling, som vi gjorde ved behandlingen i Nordisk Råd, og i øvrigt tilsluttede alle de andre partier i Nordisk Råd sig den også. Derfor kan vi ikke tilslutte os forslaget, som det ligger her.

Peter Skaarup (DF):

I Dansk Folkeparti er vi generelt godt tilfreds med loven om krigsmateriel fra 1990, og vi ser egentlig ikke noget behov for, at Folketinget blander sig yderligere i våbeneksport, end vi ser det i dag.

Overordnet tror jeg, at den danske våbenindustri, som jo ret beset har en noget beskeden størrelse i forhold til mange andre lande, er helt bevidst om det ansvar, som selvfølgelig også påhviler den, når den vælger at eksportere til andre lande og er medproducent på våben, som bliver eksporteret til andre lande.

Jeg kan ikke forestille mig, at vi i Danmark kunne opleve en skandale som Boforsskandalen, som vi har set, og skandaler, som vi også har set i Frankrig. Der er Danmark heldigvis et antikorrumpert land, som man ikke kan forestille sig komme ind på sådan nogle tendenser, som vi har set i visse andre lande.

Jeg synes grundlæggende, at det her er et spørgsmål om tillid til dansk industri, og det er jo velkendt for enhver, at den tillid har venstrefløjnen her i Folketinget ikke meget af. Forslaget

er derfor for mig at se mere et udtryk for en mistillid til forskellige virksomheder, som er involveret i de her ting, og i Dansk Folkeparti kan vi ikke støtte, at man på den måde, der lægges op til fra SF's side, udtrykker mistillid til danske virksomheder.

Når det er sagt, vil jeg da godt sige, at i en idealverden ville det da være rart, hvis vi kunne undgå, at der overhovedet blev produceret våben, at der blev ført krig, men sådan er vores verden ikke skruet sammen.

Der er diktatorer, og der er folk, der undertrykker andre mennesker i en sådan grad, at vi er nødt til at gribe ind på forskellig vis, og nogle nationer er nødt til at gribe ind. Der er også regimer, der fører krig hver eneste dag, som man ikke kan gøre noget ved, og det må vi bare acceptere.

Hvis Danmark som ene land gik foran og sagde, at vi f.eks. ikke vil tillade Therma ovre i Århus Amt at være med som medproducent i forhold til F-16-fly eller kommende JSF-fly, ville der være andre virksomheder rundtomkring i verden, der bare ville stå i kø for at gøre det samme, og så var vi jo lige vidt.

Så den der idealverden, som jeg nogle gange synes SF prøver at skabe, findes ikke, og derfor vil det være svært at forestille sig, at et forslag som det her overhovedet havde nogen som helst chance for at få nogen virkning på sigt eller nu.

Når vi ser på, hvad der ligger foran os, må vi jo også sige, at man må regne med, at SF her er inde på et spor, som de kan få ret store problemer med også i fremtiden, hvis de vil overholde de her ting, for jeg ved jo, at SF argumenterer for, at man inden for EU skal afskaffe det danske forbehold.

Der er det jo sådan, at nogle af de debatter, der kører i EU-konventet i øjeblikket, netop går på, at EU ønsker at blive en større våbenproducent. Man vil konkurrere med USA og andre lande for at gøre EU til en stor våbenproducent. Det er bl.a. noget af det, Europa-Kommissionen har foreslået, og der kan jeg godt forestille mig, at SF vil få gevaldige problemer, hvis de har tænkt sig at skifte over i en mere EU-venlig retning, når det gælder, at EU også skal tage sig af forsvaret. Men det vil jeg lade SF rode med selv.

Jeg vil dog medgive, at der i forbindelse med våben kunne være en idé i – her tænker jeg mere på våbenkøb – at man f.eks. gik ind og kiggede på, hvem det er, som producenter, der f.eks. skal levere våben til det danske forsvar, leverer til.

Er der nogle af de virksomheder, der leverer våben til det danske forsvar, som f.eks. leverer våben til lande, som vi ikke kan lide? Det kunne være Irak, det kunne være Nordkorea, og det kunne være Iran, som på den ene eller den anden måde er involveret i f.eks. terrorvirksomhed eller undertrykkelse af menneskerettighederne.

Der kunne vi måske gå ind og stille nogle kvalitetsmål og nærmere vurdere, om det er nogle af de virksomheder, som vi vil handle med offensivt. Der kunne der måske være noget ræson i nogle af de tanker, som SF fremkommer med her.

Kl. 16.50

Det er jo en måde, hvorpå man i nogle lande vælger at være mere offensiv i sin vurdering af, hvem man køber våben af, og hvor der også er en større grad af parlamentarisk kontrol med de forskellige producenter. I f.eks. USA finder det jo sted, hvilket hr. Villy Søvndal sikkert godt er klar over.

Samlet set mener jeg altså, at SF's forslag er udtryk for en eller anden idealiseret og romantisk opfattelse af, at det kunne være skønt at afskaffe krig. Det kunne være skønt at afskaffe våben. Det kunne være skønt at lade være at eksportere nogen våben overhovedet.

Men i praksis kan det ikke lade sig gøre. Det er lidt ligesom kommunismen: Det lød meget godt på papiret, men det kunne bare ikke realiseres.

(Kort bemærkning).

Villy Søvndal (SF):

Det er nogle meget interessante og noget modsætningsfyldte betragtninger, hr. Peter Skaarup fik fremført. Men jeg synes egentlig, han havde forstået essensen af forslaget. Det vil jeg godt rose indledningsvis i en kort bemærkning.

Det, hr. Peter Skaarup gjorde opmærksom på, var, at der jo er lande, der eksporterer til styrer, som hr. Peter Skaarup bestemt ikke bryder sig om. Og så kom Bush' eksempel række med Iran og Irak og Nordkorea.

For nylig blev der fremlagt en rapport i FN, der blev fremlagt for de faste medlemmer af FN; de andre fik nogle sider revet ud og overstreget. Det interessante er jo, også i forhold til hr. Skaarups måske lidt enkle verdensopfattelse, men alligevel: Hvem var det, der leverede våben lige præcis til de styrer? Det var amerikanske firmaer, det var tyske firmaer, og det var en lang række europæiske firmaer, franske og italienske osv.

Jeg spørger så bare: Når vi nu umiddelbart står over for en krig, som jeg forstår Dansk Folkeparti i øvrigt tilslutter sig, var det så ikke interessant internationalt at få lidt mere styr på de her våbenkøb og som et lille land gå i spidsen for at etablere langt mere åbenhed, langt mere gennemsigtighed omkring det her?

(Kort bemærkning).

Peter Skaarup (DF):

Jeg må indrømme, at jeg ikke har hørt om, at Dansk Folkeparti skulle have tilsluttet sig nogen krig. Jeg tror ikke, der er nogen partier herinde, der har tilsluttet sig nogen krig lige i øjeblikket. Hr. Villy Søvndal må uddybe nærmere, hvad han mener med det.

Om selve det at forestille sig, at man skulle følge hr. Villy Søvndals gode tanker og måske gå amerikanske eller tyske eller engelske virksomheder efter i sømmene i forhold til, hvor der bliver sendt våben hen, vil jeg igen sige: Det er jo en idealiseret verden, hr. Villy Søvndal lever i.

Jeg synes også, at vi ser i en række andre sager her i Folketinget, at man lever i en anden verden, hvor man ikke rigtig er med på, hvad situationen er lige nu. Man lever stadig væk i en eller anden kommunistisk eller socialistisk ideologi, hvor man henholder sig til nogle ting, der bare er umulige at praktisere.

Der vil jeg gentage: Hvis Danmark f.eks. fraskriver sig muligheden for at være med i et F-16-projekt og få danske arbejdspladser til Danmark eller sikre danske arbejdspladser her i landet, så er der andre lande, der står i kø for at gå i gang.

Så hvis de her mål skal nås, skal det ske på internationalt plan. Så der er lang vej igen, vil jeg sige til hr. Villy Søvndal.

(Kort bemærkning).

Villy Søvndal (SF):

Jeg kan ikke påstå, at det er en udpræget grad af sammenhæng, der præger hr. Peter Skaarups indlæg.

Hr. Peter Skaarup startede med at pege på nogle lande, som jeg i øvrigt også synes er usympatiske regimer: Iran, Irak, Nordkorea. Hr. Peter Skaarup er fuldt opmærksom på, at verdenssamfundets stærkeste våbenproducerende fabrikker har leveret våben i stort tal. Vi har ikke fået det hele at vide, for nogle af siderne var hevet ud, men vi ved, at amerikanske firmaer og tyske firmaer spillede en voldsomt stor rolle.

Men, siger hr. Peter Skaarup, da vi lever i en syndig verden, er det kun idealister, der tror, at

man kan gøre ret meget ved det her. Hvis vi skal, er det i hvert fald kun, hvis vi kan lave et fuldstændigt internationalt regelsæt om det.

Det var dog en underlig tilbagelæende holdning at have til de her problemer. Specielt hvis man har det syn på regimer, som hr. Peter Skaarup har. Så måtte det dog være indlysende at være optaget af at finde en model, og man måtte være optaget af, at nogle lande gik foran i kampen for at etablere et regelsæt, der gjorde det sværere at etablere våben. Det er jo det, det her forslag drejer sig om. Derfor er der hverken hoved eller hale i hr. Peter Skaarups argumentation, heller ikke i dag.

(Kort bemærkning).

Peter Skaarup (DF):

Det er jo egentlig skægt nok, at nogle af de styre og regimer, som vi er enige om er galt på den, lidt er dem, hr. Villy Søvndal forsvare her: Iran, Nordkorea, Irak, Afghanistan.

Ja, hvor finder vi nogle af de virkelig slemme i verden, der undertrykker alle de menneskerettigheder og alt det demokrati, som hr. Villy Søvndal altid snakker om her i Folketinget? Alt det er de lande imod, og de bekæmper det med vold og magt.

Kl. 16.55

Er der så ikke en meget god idé i, at man f.eks. i forhold til Irak, eller det kan være Afghanistan i andre situationer, fastholder et pres på sådanne lande, eventuelt også ved hjælp af våbenmagt? Det er jo en af de muligheder, som verdenssamfundet har for at sikre sig, at der gribes ind over for lande, der fører krig, undertrykker deres egne befolkninger eller måske producerer masseødelæggelsesvåben, som vi ser eksempler på i Irak i øjeblikket.

Der kan man så aldrig undgå, at der kan produceres våben, der også kan sælges til nogle af de lande på anden vis. Derfor er det en idealiseret verden, hr. Villy Søvndal lever i, hvor man umuligt vil kunne kontrollere de ting. Man kan lide det eller ej, men sådan er det.

Fjerde næstformand (Margrete Auken):

Så er det hr. Villy Søvndal for tredje gang.

(Kort bemærkning).

Villy Søvndal (SF):

Jeg synes alligevel, det er lidt underligt at opleve at blive beskyldt for at støtte regimer som det iranske, som det irakiske, som det nordkoreanske, når jeg lige i min sidste bemærkning gjorde

opmærksom på, at dem bryder vi os bestemt ikke om i SF.

Men jeg synes, at det virkelig underlige er det synspunkt, Dansk Folkeparti har: Det der med våben kan vi ikke stille så meget op imod, men når de så har dem og er veludstyrede, så kan vi tage ud og tæve dem. Det er jo linjen fra Bush og Rumsfeld og fra det danske støtteparti til Bush og Rumsfeld.

Det er da en underlig linje i stedet for at gå ud og forebygge, at våben spredes i det omfang, de gør, i den her verden. De eneste midler imod det er dem, der bliver foreslået.

Man kan diskutere, om man synes, at vi er kommet langt nok, som justitsministeren siger. Men jeg synes, at der jo er en verden til forskel på justitsministerens indlæg, der anerkender behovet for det her – det er bare en diskussion om, hvor hurtigt vi skal gå frem – og så hr. Peter Skaarups underlige argumentation, der næsten advarer imod at forsøge at begrænse antallet af våben. Det hænger ikke sammen.

Fjerde næstformand (Margrete Auken):

Så er det hr. Peter Skaarup, og så går vi til ordførerrækken igen.

(Kort bemærkning).

Peter Skaarup (DF):

Men det skægge er, at jeg tror, at alle er enige om, at vi gerne vil begrænse antallet af våben. Det tror jeg hr. Villy Søvndal og jeg er enige om. Vi vil også gerne begrænse krig og begrænse brud på menneskerettigheder. Det er alle enige om.

Men spørgsmålet er bare: Hvordan gør vi det bedst muligt? Gør vi det ved at sige: Nu kan der ikke længere produceres våben, nu lader vi f.eks. Saddam Hussein være i fred? Det kan godt være, at han selv derovre producerer masseødelæggelsesvåben og er i gang med at samle sammen til noget, der kan true vores alle sammens eksistens, men vi vil søreme ikke røre ved det, vi skal ikke på nogen måde være i stand til at forsvare os mod sådan nogle angreb?

Det er lidt den holdning, hr. Villy Søvndal har. Der må jeg bare sige, at den holdning kan vi ikke dele i Dansk Folkeparti. Vi kan ikke være med på, at man bare tror, at verden er ideel. Alt så at man tror, det er socialismen eller kommunismen, der kan råde i et samfund, hvor det er bevist, at de ideologier ikke kan virke. Det er lidt den der idealiserede verden, som hr. Villy Søvndal tror findes. Men den findes ikke.

Fjerde næstformand (Margrete Auken):

Så er det hr. Helge Adam Møller som ordfører.

Helge Adam Møller (KF):

Jeg kan sige, at jeg selv og den konservative folketingsgruppe er fuldstændig enige i det, justitsministeren sagde, og i det, de tre foregående ordførere sagde. Så vi afviser forslaget.

Så burde jeg jo gå ned, men jeg kan ikke lade være med at sige også som udvalgsformand – vi skal jo behandle det her forslag i Forsvarsudvalget – at jeg blankt indrømmer, at jeg er skuffet, ikke over forslaget, for det er, som jeg forventer det fra SF, og det er fair nok, men jeg er skuffet over, at man helt bevidst fortier, at det, som hr. Per Kaalund gjorde opmærksom på, er en direkte afskrift fra et forslag, som den venstresocialistiske gruppe har fremsat i Nordisk Råd for et halvt års tid siden, og som har været behandlet af præsidiet, og som et fuldstændig enigt præsidium med to medlemmer fra hvert af de fem nordiske lande har afvist; og der er givet en begrundelse for afvisningen. Og det siger man ikke noget som helst om.

Debatten skal vel foregå, således at vi ved det. Specielt når man synes, at de nordiske lande skal arbejde tæt sammen, er det da rimeligt at høre den fornemste parlamentariske forsamling i det nordiske arbejde, som har behandlet det og har en anden holdning. Det burde man anstændigvis have anført. Det er jeg skuffet over.

Kl. 17.00

(Kort bemærkning).

Villy Søvnald (SF):

Jeg forstår jo godt det principielle synspunkt, netop når vi diskuterer et forslag om åbenhed.

Men det er faktisk sådan, og det skal jeg give udvalgsmedlemmerne lejlighed til at forvise sig om under udvalgsarbejdet, at det ikke er en direkte oversættelse. Dels har vi ændret i det, dels har vi forkortet voldsomt i det, hvis man læser parallelt – det er også et svar til hr. Per Kaalund fra før – dels har vi udeladt nogle steder.

Så kommer man et eller andet sted til et punkt, hvor man spørger, om man så kan være bekendt at karakterisere det, man har ændret i, forkortet i, som værende det oprindelige forslag. Det har vi ikke syntes at man skulle, men herregud, det er vel en detaljebeskrivelse. Men for dem, der har lyst til at fordybe sig i sammenlignende studier, skal jeg sørge for, at det nordiske forslag også kommer frem til udvalgsarbejdet.

Morten Helveg Petersen (RV):

Det Radikale Venstre har sympati for intentionerne i SF's beslutningsforslag. Det er helt fundamentalt, at tilladelser til eksport af våben kun gives igennem en meget grundig, restriktiv praksis. Vi er også tilfredse med, at dansk våbeneksportpolitik er tilbageholdende, hvilket indebærer, at der ikke gives eksporttilladelser til lande, der er inddraget i væbnede konflikter, eller hvor der potentielt er fare for væbnede konflikter; at ansøgninger vurderes i forhold til det i international sammenhæng forholdsvis vidtgående code of conduct, som det hedder, for EU fra 1998; at tilladelser helt naturligt nægtes de lande, som også er omfattet af våbenembargo vedtaget i FN, OSCE eller i EU.

Dansk våbeneksport udgør da også en forsvindende lille del af Danmarks samlede eksport økonomisk set, og den eksport går altoversvejende til allierede EU- eller NATO-lande. Desuden har Danmark strammet meget op på åbenheden om dansk udførsel af våben og såkaldt dual use-produkter i de senere år, først med den offentlige rapport fra Udenrigsministeriet fra december 2000, som vedrørte udførslen i 1999, og senest med den klart forbedrede rapport fra november måned sidste år, som vedrørte udførslen i årene 2000 og 2001.

Men der er god grund til at være godt oppe på mærkerne, og derfor skal SF da også have tak for at rejse spørgsmålet. Men for Det Radikale Venstres vedkommende er vi skeptiske over for enkelte punkter i beslutningsforslaget, og det gør samlet set, at vi ikke kan støtte det i sin nuværende udformning.

For det første er der, så vidt vi kan se, ikke meget nyt under solen rent lovgivningsmæssigt. Beslutningen om våbeneksporttilladelser bliver jo allerede i dag gjort tilgængelig for alle gennem de omtalte rapporter. Måske for sent, måske ikke grundigt nok, men så må det være udgangspunktet for diskussionen.

Desuden ønsker SF, at vi skal kunne forbyde eksport af våben og våbenkomponenter, hvor disse kan forventes at bidrage til at forværre menneskerettighedssituationen eller have en destabiliserende effekt lokalt eller regionalt. Men det kan og gør vi jo sådan set allerede i dag. Naturligvis kan der ske fejl, og det kan have alvorlige konsekvenser, men så er det jo praksis, vi skal have strammet op på.

For det andet er vi skeptiske over for SF's ønske om at drage Folketinget ind i den administrative forberedelsesfase både af hensyn til

dansk erhvervslivs legitime interesser og af hensyn til princippet om adskillelse af lovgivning og administration. Her må man vel skelne mellem parlamentarisk indflydelse og kontrol. Jeg synes, det er lidt uklart, hvad det er, forslagsstillerne forestiller sig konkret. Er det en større inddragelse af eksempelvis Det Udenrigspolitiske Nævn som kontrolorgan eller hvad? Det synes vi er uklart i forslaget.

Endelig er vi for det tredje skeptiske over for SF's betoning af det nordiske regi som vejen fremad. Vi har lige fået en redegørelse fra andre ordførere om, hvordan det her forslag ikke har nydt fremme selv i Nordisk Råd. Det Radikale Venstre synes, at der er grund til at lægge vægt på EU's code of conduct her. Vi ønsker et mere, undskyld udtrykket, offensivt EU inden for våbeneksportpolitikken.

Så vi er enige i, at der kan være et behov for grundige belysninger af, hvor langt vi er med åbenhed og kontrol; om vi kan gøre det bedre og i givet fald hvordan; og det vil vi gerne være åbne over for konstruktivt under udvalgsbehandlingen, men som forslaget ligger i sin nuværende form, kan vi ikke støtte det fra radikal side.

Kl. 17.05

Jann Sjursen (KRF):

Forslagets grundantagelse, antagelsen om, at våbeneksport er udenrigspolitik, er Kristeligt Folkeparti enigt i.

Derimod er Kristeligt Folkeparti ikke enigt i de konsekvenser, som antagelsen efter forslagsstillerens opfattelse bør have. Vi kan tilslutte os ønsket om større åbenhed i forhold til den danske våbeneksport. Det er et ønske, der kun er blevet mere relevant i en tid, hvor der i stigende grad fokuseres på terrorismebekæmpelse, og hvor den militære oprustning derfor er steget.

Netop i lyset af de politiske debatter, der på globalt plan er toneangivende i form af terrorbekæmpelse, mener Kristeligt Folkeparti, at behovet for åbenhed og gennemsigtighed i dansk våbeneksport understreges. Vi bliver nødt til at give offentligheden bedre muligheder for indsigt i, til hvem og hvilken form for våben vi eksporterer. Vi bliver altså nødt til at gøre beslutningerne om våbeneksportlicenser lettere tilgængelige for at sikre, at der ikke i terrorismebekæmpelsens navn leveres våben til parter, der udbygger konflikter yderligere. Her er der ikke kun tale om konflikter i form af terrorisme, men

også om overtrædelse af menneskerettigheder og i forbindelse med nationale stridigheder.

At konstatere, at våbeneksport er udenrigspolitik, er sandt. Men fra at konstatere det til at forvandle Folketinget til sagsbehandler i forhold til dansk våbeneksport, er der langt – alt for langt. Folketingets rolle kan og skal ikke være at behandle enkeltsager. Den parlamentariske indflydelse skal afgrænses til at vedrøre opstillingen af generelle kriterier for våbeneksport og for de følgende muligheder for kontrol af eksporten. Den parlamentariske indflydelse skal altså ikke øges til også at gælde selve beslutningsprocessen i forbindelse med de enkelte våbeneksportlicenser.

Danmark er på nuværende tidspunkt medlem af adskillige eksportkontrolregimer, der alle har til formål at sikre udvekslingen af oplysninger og overholdelse af diverse våbenembargoer og konventioner. Kristeligt Folkeparti mener på den baggrund ikke, at det er nødvendigt med endnu en konvention som foreslået af SF. Kristeligt Folkeparti mener derimod, at ressourcerne vil være bedre udnyttet, og at udbyttet vil blive større, hvis Danmark fortsat kæmper for implementeringen af allerede eksisterende konventioner inden for de også allerede eksisterende eksportkontrolregimer.

Kristeligt Folkeparti ser dette forslag som et nyttigt indspark i debatten om dansk våbeneksportpolitik, men kan af de førnævnte grunde ikke støtte forslaget i dets nuværende form.

Fjerde næstformand (Margrete Auken):

Ordføreren for forslagsstillerne, hr. Villy Søvn-dal.

Villy Søvn-dal (SF):

Tak for debatten om forslaget, som jo kom lidt vidt omkring, specielt da Dansk Folkeparti ønskede en Irakdebat efter i går at have klaget over, at vi diskuterede for meget Irak. Men sådan kan verden jo være meget op og ned.

Ellers vil jeg sige til den alvorlige del af diskussionen, at det har været anført som et argument imod at lave et kontrolregime, der var stærkere, at Danmark jo ikke eksporterer voldsomt mange våben. Det er rigtigt. Også tallet en halv milliard, som har været nævnt, er rigtigt.

Men det er vel netop grunden til, at vi, da vi ikke har så stærke interesser i klemme, kunne være foregangsland i forhold til at gå langt i det regelsæt, der styrer et område, som jeg tror alle synes er vigtigt at have styr på. Som justitsmini-

steren sagde: Hun var enig i intentionerne i lovforslaget. Det er vigtigt, at vi har styr på våbne-

Hr. Jann Sjursen nævnte det også. Det er vigtigt som en vigtig del af det internationale samarbejde.

Det andet, jeg godt vil trække frem, er, at jeg netop synes, at den nuværende situation viser, hvor vigtigt det er at gå videre i våbenkontrollen, eksportkontrollen.

Irak er altså et studium i dobbeltmoral. Irak er et studium i, hvordan lande har haft sanktionerne gældende siden Golfkrigen, og på trods af det har stort set samtlige europæiske lande, alle store amerikanske firmaer, der leverer våben, selvfølgelig brugt lejligheden, når der var en god handel. Jeg spørger bare: Havde det kunnet lade sig gøre, hvis verden havde haft et langt større krav om åbenhed, om transparens i, hvad der foregik?

Eller tag den tragiske konflikt i Jugoslavien, hvor det jo er en kendt sag, at alle sider blev forsynet rigeligt med våben fra alle store lande, der hver plejede deres interesse og landenes våbenfabrikkers interesse. Kunne det have ladet sig gøre, hvis der var fuld transparens om, hvad der foregik? Jeg er ikke sikker på det. Jeg er ikke sikker på, at de politikere, der holdt meget stærke taler om humanisme og sådan noget, kunne have holdt til samtidig at kigge på, at deres egne landes firmaer bidrog til opbygningen af de hære, der for Bosniens vedkommende slog 300.000 mennesker ihjel.

Kl. 17.10

Det er den principielle debat, og pointen er, at netop et land som Danmark, fordi vi ikke har den voldsomme økonomiske egeninteresse, har en mulighed for at sætte en standard, der er højere end de andre landes, i det håb, at vi dermed vil være i stand til andre steder at trække standarden op. Det er jo sådan, at våbenhandel sammen med narko og kvindehandel er de tre store områder, hvor der for alvor tjenes penge.

Konkret vil jeg sige til debatten, at jeg jo synes, justitsministeren kom med det, jeg vil betegne som et ret imødekommende afslag. Der var meget forståelse for selve ideen i det, der var også vilje til at kigge på de enkelte elementer, for så vidt angår offentlighed, nemlig: Kan vi komme længere i offentlighedsdiskussionen på det her område? Og der synes jeg, at ministeren holdt en dør åben.

Jeg synes også, at ministeren i forhold til en parlamentarisk komité stillede et spørgsmål: Ja-

men hvad skal den så lave? Skal det være en rådgivende komité?

Der var en anden, der spurgte: Skal det være Det Udenrigspolitiske Nævn?

Vi har meget bevidst undladt at sætte meget præcise betegnelser på, for det er vel sådan noget, man bedst bliver enige om i et konkret udvalgsarbejde. Jeg har selv den forestilling, at et mindre forum end Det Udenrigspolitiske Nævn vil være mest velegnet til det her.

Til de øvrige ordførere vil jeg sige, at hr. Ulrik Kragh hidser sig op til et voldsomt indlæg imod hele den danske venstrefløj. Det synes jeg er lidt imponerende. »Et hadsk forhold«, tror jeg hr. Ulrik Kragh sagde, til industri og sådan noget. Det kan han jo godt mene. Det har bare ikke så meget med den her sag at gøre.

Den her sag drejer sig faktisk om, troede jeg, en fælles interesse, der også indbefattede et parti som Venstre, i at sikre så meget åbenhed, så meget kontrol som overhovedet muligt med våben. Det kan være, jeg har misforstået Venstres position, men jeg synes, det var en underlig tale, der meget mere var optaget af interesse for SF end af interesse for våbenkontrol. Det synes jeg er lidt ærgerligt, ikke fordi interessen for SF ikke også kan være sund, men det har sådan set ikke så meget med det her at gøre.

Jeg har svaret hr. Per Kaalund, som holdt et fordrageligt indlæg, synes jeg, om, hvorfor vi ikke har nævnt, at det var fra Nordisk Råd. Det kan man diskutere, men nu er der i hvert fald ingen tvivl om det. Hr. Per Kaalund holdt som justitsministeren også en dør åben og sagde: Vi vil gerne under udvalgsarbejdet se på mulighederne for at gå videre. Det synes jeg vi skal under udvalgsarbejdet.

Jeg nåede at få tre korte bemærkninger fra hr. Peter Skaarup, som måske ikke deltager længere, og som mente, at ønsker om våbeneksportkontrol var en mistillidserklæring til dansk industri. Det er altså imponerende, hvad man kan sige af sætninger fra den her talerstol og så stadig blive taget alvorligt nogle steder i den offentlige debat.

Selvfølgelig er det ikke det. Det er et ønske om nogle spilleregler, der gør, at det her kommer frem i dagens lys, fordi vi har brug for, at våbenindustriproduktion og eksport kommer frem i dagens lys. Det har derfor heller ikke noget at gøre med diskussionen om en idealverden eller ej.

Men det må være tankevækkende at overveje: Hvordan kan det gå til, at et Irak, der i 10 år har

været ramt af en international blokade, er blevet forsynet med våben fra samtlige vestlige landes firmaer? Kunne det have ladet sig gøre, spørger jeg bare hr. Peter Skaarup, hvis der havde været større åbenhed, større viden, større offentlig debat? Kunne de firmaer så have sluppet af sted med at eksportere våben til Saddam Hussein? Jeg tror det ikke, og det synes jeg i virkeligheden taler for nødvendigheden af SF's forslag.

Jeg skal takke Det Radikale Venstre, som udtrykte sympati for forslaget, men skepsis på en del punkter. Hvordan kommer vi igennem med den tidligere åbenhed? spurgte hr. Helveg Petersen. Og Folketingets rolle, hvad skal det være for et organ? Det har jeg også nævnt, det vil vi gerne diskutere.

Jeg fornemmede så også, at hr. Helveg Petersen syntes, vi skulle gå videre først og fremmest i EU-regi hellere end i et nordisk regi, og det synes jeg også er en af de overkommelige ting, når vi kommer til udvalgsarbejdet.

Kl. 17.15

Kristeligt Folkepartis ordfører hr. Jann Sjursen syntes, at jeg fremførte det rigtige argument, at med terroren, som vi har set, er der et større behov for at diskutere våbenkontrol og våbeneksportkontrol. Igen: Vi kan diskutere detaljerne i forslaget. Hr. Jann Sjursen syntes, at det i for høj grad blev sådan, at Folketinget ville blive et sagsbehandlende organ, hvis vi skulle sidde og blande os i det. Der synes jeg, man skal – men det kan vi jo gøre under udvalgsarbejdet – se meget på de svenske og måske især de finske modeller for, hvordan man kan sikre en parlamentarisk kontrol.

Noget af det, som jeg synes er smuttet igennem, når man kigger på den sidste rapport, vi har fået fra 2000 og 2001, om, hvem vi har eksporteret våben til, er, at vi f.eks. har gjort det til Israel. Der synes jeg, at det havde været nyttigt at have en debat, der hed: Er Israel i dag en krigsførende part i sin besættelse af det palæstinske område? Er der politisk dækning for, at det er klogt i år 2001 at eksportere våben til Israel i en situation, hvor de bliver anvendt af en besættelsesmagt til at begå brud, ikke alene på krigens regler, men stort set på alle internationale aftaler?

Hvis vi havde haft et parlamentarisk kontrolorgan til at vurdere det, er jeg ikke sikker på, at de våben var blevet solgt. Man kan så anføre igen: Jamen det var kun i mindre stil. Javel, men er det ikke netop, fordi Danmark står i den situation, vi gør, og ikke eksporterer mere, at vi hav-

de muligheden for at sætte en ny standard? Den debat synes jeg vi skal fortsætte under udvalgsarbejdet. Jeg er glad for de positive tilsagn, men specielt Dansk Folkepartis og også lidt hr. Helge Adam Møllers indlæg synes jeg ikke bibragte debatten voldsomt meget.

Men tak for den.

(Kort bemærkning).

Per Kaalund (S):

Det skal være en bemærkning omkring det her med Nordisk Råd. Jeg vil gerne sige, at jeg betragter hr. Villy Søvnald som et meget redeligt menneske, der ofte er på mærkerne, når andre er kommet lidt for langt ud i forskellige sammenhænge. Og derfor var jeg rent faktisk af den opfattelse, at hr. Villy Søvnald var blevet vildført i det her.

Men det er altså rent faktisk sådan, at forslaget fra Nordisk Råd er på svensk. Jeg føler, at jeg er rimelig god til svensk, og jeg har læst det linje for linje. Og jeg tror, der er halvanden linje, som er udeladt, ellers er det stort set ord for ord en direkte oversættelse. Derfor føler jeg, at man burde have antydet og skrevet i bemærkningerne, at det var et forslag, der var behandlet i Nordisk Råd.

Jeg medgiver, at der indledningsvis er en sætning, hvor der i Nordisk Råds forslag står SIPRI i parentes. Det er en forkortelse for Stockholm International Peace Research Institute, parentes slut. Det vender SF om, sætter SIPRI i parentes, og så skriver det andet omvendt, men ellers er det altså ord for ord Nordisk Råds forslag. Og det synes jeg burde have været skrevet – for en anden god gangs skyld.

(Kort bemærkning).

Villy Søvnald (SF):

Til hr. Per Kaalund: Det kunne man godt have gjort. Men det er en diskussion, som vi også sad og afvejede, da vi skrev. Skal vi, eller skal vi ikke? Det er ikke rigtigt, at vi kun har kortet halvanden linje af. Det er heller ikke rigtigt, at det kun er direkte oversættelse. Og når man lader sig inspirere af et forslag, men ændrer det, hvor meget kan man så ændre det og stadig fastholde, at det er det oprindelige forslag? Det var diskussionen hos os.

Jeg synes til gengæld ikke, at vi har gjort noget som helst for at skjule, hvor inspirationen kom fra i debatten.

Så glemte jeg at sige under mit indlæg, at jeg skulle hilse fra Enhedslisten og sige, at de støtter

forslaget, og at de også kunne genkende forslaget fra Nordisk Råd. Og dér havde de også støttet det.

(Kort bemærkning).

Per Kaalund (S):

Ja, og jeg skal nok gøre det meget kort, for så må det komme an på en prøve. Så må vi jo bede om at få oversat Nordisk Råds forslag til dansk, og så vil jeg tro, at hr. Villy Søvndal vil give mig ret i, at det er en direkte oversættelse. Der er ikke noget med, at der er afsnit, der er udeladt og nye, der er tilføjet, osv. Altså bortset fra at svensk og dansk kan have forskellige ordstillinger osv., så er det altså stort set ord for ord en direkte afskrift.

Kunne jeg bare få ét eksempel på, hvad SF har tilføjet til Nordisk Råds forslag eller har udeladt, så ville jeg være glad – bare ét eksempel.

Kl. 17.20

Hermed sluttede forhandlingen, og forslaget overgik derefter til anden (sidste) behandling.

Afstemning

Fjerde næstformand (Margrete Auken):

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til Forsvarsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg det som vedtaget. (*Op-hold*). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

12) Første behandling af lovforslag nr. L 121: Forslag til lov om ændring af lov om forsvarets personel og lov om hjemmeværnet. (Erstatning og godtgørelse m.v. for selvpåførte skader). Af forsvarsministeren (Svend Aage Jensby). (Fremsat 14/1 2003).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Ulrik Kragh (V):

Dansk udenrigspolitik er igennem de sidste 10 år ændret markant. Danmark har forladt lilleputmentaliteten, og efter 1980'ernes pinlige fod-

noteperiode er Danmark blevet en aktiv, sikkerhedspolitisk medspiller, som den øvrige verden regner med.

Denne ændring i den danske profil er ikke kommet af ingenting. Derimod har danske soldater med ekstremt flot arbejde repræsenteret vores land i det til tider barske og meget farlige arbejde med at stoppe uroligheder og krigshandlinger.

De nye opgaver, som det danske forsvar har udført igennem de sidste 10 år, har selvfølgelig også ændret vores soldaters arbejdsvilkår. Der stilles større krav til psyke og styrke end tidligere.

Det har igennem hele internationaliseringsprocessen været væsentligt for Venstre, at de danske soldater er optimalt udstyret til de opgaver, vi sætter dem til. Det gælder, hvad angår mandat og udstyr, men også mentale forberedelser.

Forsvaret har opsamlet erfaringerne fra tidligere udsendte soldater, og dette har ført til en oprustning af den mentale forberedelse af de danske soldater. Der gøres en ihærdig indsats for at forberede soldaterne og deres pårørende på, hvad man kan møde i aktionsområderne. Soldaterne hjælpes løbende til at bearbejde, hvad de oplever under deres aktion, og ved hjemkomsten hjælpes soldaterne med efterbejdelse af oplevelserne fra deres udsendelse.

Hele dette væsentlige psykiske arbejde er vigtigt for Venstre, for vores soldater skal være bedst muligt rustet til deres opgaver både før, under og efter hjemsendelse.

Til trods for de tiltag, der gøres for at hjælpe vores soldater, har det desværre vist sig, at der er enkelte, der alligevel får alvorlige psykiske problemer efter deres hjemsendelse. Det er endda gået så vidt, at soldater har begået skade på sig selv og endda selvmord på grund af oplevelserne som soldat.

Det blev i foråret 2002 i Vestre Landsret fastslået, at forsvaret ikke har lovhjemmel til at yde de tilbageblevne erstatning, såfremt en soldat begår selvmord eller fysisk skade på sig selv på grund af psykiske traumer pådraget i forbindelse med international tjeneste.

Det forhold finder Venstre urimeligt. Derfor støtter Venstre regeringens lovforslag, som medfører, at erstatning kan ydes, såfremt Arbejdsskadestyrelsen anerkender, at selvmord eller fysisk skade påført af personen selv skyldes psykiske traumer forårsaget af de særlige forhold i